

Tadqiqot.uz

ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР МАВЗУСИДАГИ КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛЛАРИ

2020

- » Ҳуқуқий тадқиқотлар
- » Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар
- » Тарих саҳифаларидаги изланишлар
- » Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни
- » Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни
- » Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар
- » Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар
- » Маданият ва санъат соҳаларини ривожланиши
- » Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши
- » Техника ва технология соҳасидаги инновациялар
- » Физика-математика фанлари ютуқлари
- » Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар
- » Кимё фанлари ютуқлари
- » Биология ва экология соҳасидаги инновациялар
- » Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари
- » Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

No13
29 февраль

conferences.uz

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 13-КЎП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ
4-ҚИСМ**

**МАТЕРИАЛЫ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ
13-МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОЙ ДИСТАНЦИОННОЙ ОНЛАЙН
КОНФЕРЕНЦИИ НА ТЕМУ "НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ"
ЧАСТЬ-4**

**MATERIALS OF THE REPUBLICAN 13-MULTIDISCIPLINARY
ONLINE DISTANCE CONFERENCE ON "SCIENTIFIC AND
PRACTICAL RESEARCH IN UZBEKISTAN"
PART-4**

ТОШКЕНТ-2020

73. Бобомуродов Эркин Ҳайитович, Жовлиев Жўрабек Алишер ўгли, ЁШЛАР ТАЪЛИМ-ТАРБИЯСИГА АЛОҲИДА ЭЪТИБОР ҚАРАТИЛИШИ.....	148
74. Г. Жўраева АҲОЛИНИ ГЕОГРАФИК ЎРГАНИШДА КАРТАЛАШТИРИШНИНГ АҲАМИЯТИ.....	150
75. Дилфуза Мухамедкадировна Газиева, Ойдиной Ёрмаматова РОЛЬ И МЕСТО ПРОБЛЕМНОГО ОБУЧЕНИЯ В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ.....	152
76. Давронова Азиза Абдурахимовна ПРИМЕНЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА.....	154
77. Dilnoza Djuraeva, BO'LAJAK O'QITUVCHINI INNOVATSION FAOLIYATGA TAYYORLASH MASALALARI.....	156
78. Наргиза Дусимбетова ЯНГИЛАНЕТГАН ЎЗБЕКИСТОНДА ОТМ ТИЗМИДА МАЛАКАЛИЙ КАДРЛАРНИ ТАЙЁРЛАШ УСУЛЛАРИ.....	158
79. Жуманов Алишер Асатиллаевич, ТАЪЛИМ ТИЗМИДА ФАНЛАРАРО АЛОҚАДОРЛИК ВА УЗВИЙЛИКНИ ТАЪМИНЛАШДА ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАР.....	160
80. Х. Жўрабекова, О. Холикулов ТАМОЙИЛЛАРИНИ СИНГДИРИШ.....	162
81. Жўраева Шодигул Гаффорова, ЁШЛАРНИ ТАРБИЯЛАШДА МИЛЛИЙ ВА УМУМИНСОНИЙ ҚАДРИЯТЛАРНИНГ ЎРНИ...	164
82. Зилола Расулова БЎЛАЖАК ТЕХНОЛОГИЯ ТАЪЛИМИ ЎҚИТУВЧИСИНИНГ ПЕДАГОГИК КОМПЕТЕНТЛИГИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ УСУЛЛАРИ.....	166
83. Ибрагимова Шахло Ойтурахоновна БЎЛАЖАК БОШЛАНГИЧ СИНФ ЎҚИТУВЧИЛАРИДА МЕТОДИК КОМПЕТЕНТЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ПЕДАГОГИК ФАОЛИЯТГА ТАЙЁРГАРЛИК ОМИЛИ СИФАТИДА.....	168
84. Иминова Дилноза Насировна ИГРА И ПРОДУКТИВНЫЕ ВИДЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ ПРОИЗВОЛЬНОСТИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА.....	170
85. Имомов Мусурмон КАСБИЙ КОМПЕТЕНТЛИКНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА ИННОВАЦИОН ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИНГ АҲАМИЯТИ.....	172
86. Ibragimova Shahloxon, Ismoilova Zilolaxon JAMIYAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA OILANING PSIXOLOGIK ASOSLARINI SHAKLLANTIRISHNING ANAMIYATI.....	174
87. Ҳақимова И.Б., Йулдашева Мубина ПОЗНАВАТЕЛЬНЫЙ ПРОЦЕСС И ОСОБЕННОСТИ ЛИЧНОСТИ НА ЗАНЯТИЯХ РАЗВИТИЯ РЕЧИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА.....	176
88. Камилова Дурдона ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ЗАНЯТИЯХ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА.....	178
89. Марямбиби Абдуллаева ЎҚУВЧИЛАРНИНГ САВОДЛИГИНИ ОШИРИШДА ХАЛҚАРО ТАДҚИҚОТ ДАСТУРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ.....	181
90. Маматмўминова Муҳаббат ЁШЛАРГА ЭТИБОРНИНГ КУЧАЙГАНЛИГИ.....	182
91. Маматмўминова Муҳаббат ЁШЛАРГА ЭТИБОРНИНГ КУЧАЙГАНЛИГИ.....	184
92. Маннапова Наргиза Шакировна, Омонова Фариди Шакировна ТАЛАБАЛАРДА СОҒЛОМ ТУРМУШ ТАРЗИ МАДАНИЯТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА МОТИВАЦИЯНИ РОЛИ.....	186
93. Машхурбек Меҳмонов, Наргиза Расулова ЎҚИТИШНИНГ ФАОЛ ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ.....	188
94. Мирмахмедова Раъно ДУХОВНО НРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ УЧАЩИХСЯ В ШКОЛЕ И ДОМА.....	190
95. Музаффарова Фарангиз Жўрахон қизи ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ПРИ ЭФФЕКТИВНОМ ОБУЧЕНИИ.....	192
96. Муродова Зарина Рашидовна ВЫЯВЛЕНИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦИАЛА В ОБЛАСТИ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	195

БЎЛАЖАК ТЕХНОЛОГИЯ ТАЪЛИМИ ЎҚИТУВЧИСИНИНГ ПЕДАГОГИК КОМПЕТЕНТЛИГИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ УСУЛЛАРИ

Зилола Расулова

Бухоро давлат университети таянч докторанти

Телефон: +998(99)709 70 83

zdrasulova@mail.ru

Аннотация: Мақолада бўлажак технология таълими ўқитувчиларининг педагогик компетентлигини таълим методларидан фойдаланиб такомиллаштириш усуллари кўрсатилган.

Таянч сўзлар: компетентлик, касбий компетентлик, таълим методлари, коммуникативлик, ривожланиш.

Таълим тизимининг умумий мақсади тенг ҳуқуқли демократик давлат талабларига жавоб берадиган баркамол жамият аъзоларини тарбиялаб беришдан иборатдир. Касбий фаолиятда бўлажак технология таълими ўқитувчисининг касбий компетентлигини шакллантириш орқали инсон ҳаётга, шахс тарбиясига, ижимоий муносабатлар ривожланишга маълум таъсир кўрсатиш мумкин. Замонавий жамиятда таълим тизимини ривожлантиришнинг стратегик йўналиши - бу инсоннинг турли соҳаларида мақсадли мустақил фаолияти асосида унинг интеллектуал ва ахлоқий ривожланишидир. Бўлажак технология таълими ўқитувчисининг педагогик фаолиятга мослашиш муаммоларини ўрганиш учун аввало, бу тушунчанинг моҳиятини, ижтимоий - маънавий асосларини аниқлаш ҳамда уни такомиллаштириш йўллари билиш зарур.

Компетентлик тушунчачи - бирон бир ишни самарали қила олиш қобилияти, ишни бажаришда талабларни қондира олиш қобилияти, аниқ ишчи функцияларни бажаришда талабларни қондира олиш қобилияти.

Касбий компетентлик - мутахассис томонидан касбий фаолиятни амалга ошириш учун зарур бўлган билим, кўникма ва малакаларнинг эгалланиши ва уларни амалда юқори даражада қўллаш олишидир.

Бўлажак технология таълими ўқитувчисининг касбий-педагогик компетентлигини шакллантиришда таълимни тараққий эттиришнинг ишлаб чиқилган модели - таълим ва ишлаб чиқариш жараёнида юзага келадиган педагогик ҳамда муаммоли вазиятларнинг муваффақияти ҳал этилишини таъминловчи, мотивацион хислатлар, интеллектуал салоҳият, иродавий сифатлар, амалий кўникмалар, ҳиссий сифатлар, ўз - ўзини бошқара олиш сифатларини таърифловчи ҳамда касб эгасининг мустақил билим олиши ва ўз - ўзини ривожлантиришда акс эттирувчи муҳим омил ҳисобланади.

Бугунги глобаллашув даврида замонавий технология таълими ўқитувчисининг педагогик компетентлиги қуйидагиларда ўз аксини топади:

- инсонпарварлик;
- коммуникативлик;
- касбий мустақиллик, ишчанлик, ҳиссий барқарорлик, ўз ишига ижодий ёндашиш;
- педагогик техника ва технологиялардан оқилона фойдаланиш;
- нутқ техникаси, ўз товуш, мимика ва гавдасини бошқариш, жамоа ва шахсга таъсир кўрсатиш қобилиятларини такомиллаштириш;
- замонавий фан ва ишлаб чиқаришдаги муаммолар, педагогик, ахборот ва юқори даражадаги технологиялардан хабардор бўлиш ҳамда улардан зарурларини таълим жараёнига татбиқ этиш ва бошқалар.

Юқоридаги фикрлардан келиб чиқиб айтадиган бўлсак, технологик таълим йўналишида таълим олувчиларнинг ишлаб чиқариш таълими жараёни билан мустаҳкам алоқадорлиги, материалнинг кенг қамровлиги, тажрибавий изланиш сони ва сифати жиҳатидан, хизмат кўрсатиш усуллари амалий ўрганиши мақсадга мувофиқдир. Шундай экан таълим методларидан фойдаланишда ўқув материали мазмунида янги техника ва технологиялар ва имконияти маҳаллий шарт-шароитларнинг акс эттиришни инобатга олиш зарур. Таълим методлари муайян педагогик жараёндан кўзда тутилган мақсадларга эришиш учун бажарилиши лозим бўлган вазифаларни амалга оширишда қўлланиладиган турли иш усуллари ва шакллари ўз ичига олади.

Таълим методларининг базиларини мисол қилиб қарайдиган бўлсак, оғзаки баён қилиш методи - баён қилинаётган материал таълим олувчиларнинг тушунишлари учун қийин бўлган, янги

маълумотлар берилган, меҳнат фаолиятини бажарилиш йўларининг тушунтирилиб берилиши талаб қилинган ҳолларда ушбу методдан фойдаланилади.

Суҳбат методи - бу метод орқали ўқитувчи талабаларга олдин эгаллаган билимларидан, кузатувларидан, ҳаётини ва ишлаб чиқариш тажрибаларидан фойдаланишга, уларни таққослашга, мантиқий хулосалар чиқаришга ёрдам беради. Ўтказилган умумий суҳбатлар таълим олувчиларнинг қизиқиши ва диққати ошишига, билимларни яхши эгаллишига олиб келади.

Кўргазмали метод. Инсондаги ташқи омилни сезишининг энг муҳим органи - кўзidir. Олимларнинг фикрича, 80% ахборот миёга кўз орқали узатилади. Иш операцияларининг 80% кўз орқали бажарилади. Ушбу далиллардан кўришимиз мумкинки, таълим жараёнида кўргазмали метод катта аҳамиятга эгаллигини. Технологик таълим йўналиши ихтисослик фанлари бўйича кўргазмали метод табиий (асбоб, дастгоҳ, деталл, жиҳоз, материал намуналари) ва тасвирий (плакатлар, модел, макет, схема, кино-видеофильм, слайда, кинопроекция, компьютер, мультимедиа) жиҳозлар воситасига қўлланилади. Кўргазмали методнинг вазифалари турлича бўлиши мумкин. Ўқитувчи мавзунинг тушунтиришда ёки бир хил ҳолларда ўрганилаётган фан бўйича аниқ кўргазма сифатида, янги ахборотларни беришда кўргазмали методдан самарали фойдаланиш мумкин, бу эса ихтисослик фанларининг амалий машғулотлари жараёнларида жуда самарали натижа беради.

Амалий таълим методлари. Машқ амалий методнинг асосий методларидан бири ҳисобланади. Машқ ўтказишнинг асосий мақсади ўқитиш жараёнида таълим олувчилар техника ва умумқасбий фанлар бўйича эгаллаган билимларини амалиётда қўллаш олиш борасидаги кўникмаларга эга бўлишларини таъминлашдан иборатдир. Ушбу методлардан фойдаланган ҳолда бўлажак технология таълими ўқитувчиси мутахассис сифатида:

- аниқ мақсадга интилиш асосида педагогик жараённи такомиллаштириш;
- педагогик жараён самарадорлигини, ўзининг ишчанлик фаоллигини ошириш;
- изчил равишда янгиланиб бораётган педагогик билимларни ўзлаштириш;
- илғор технология, метод ҳамда воситалардан хабардор бўлиш;
- фаолиятига фан-техниканинг сўнгги янгилекларини самарали тадбиқ этиш; - касбий кўникма ва малакаларини такомиллаштириш;
- салбий педагогик низоларнинг олдини олиш, бартараф этиш чораларини излаш йўлида олиб борадиган амалий ҳаракати унинг ўз устида ишлашини ифодалайди.

Хулоса шуки, бўлажак технология таълими ўқитувчилари педагогик компетентлигини такомиллаштиришда таълим жараёнларини дидактик жиҳатдан тўғри ташкил қилиш, таълим методларини мақсадга мувофиқ ҳолда танлаш ҳамда улардан оқилан фойдалана олиши, келажакда педагогнинг ўз-ўзини ривожлантиришига имкониятлар яратади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Абдуллаева Ш.А., Ахатова Д., Собиров Б. Педагогика. Маълумотнома. - Т.: "Фан ва технологиялар", 2011. -276-б.
2. Муслимов Н.А. Бўлажак касб таълими ўқитувчисини касбий шакллантириш. -Т.: Фан. 2004.-124б.
3. Расулова З.Д. Меҳнат таълими фанини инновацион таълим технологиялари асосида ўқитиш педагогик муаммо сифатида. *Pedagogik mahorat Ilmiy-nazariy va metodik jurnal* 2019, № 1
4. Rasulova Z.D. Pedagogical peculiarities of developing socio-perceptive competence in learners. *European Journal of Engineering and Technology*. Vol. 8, No. 1, January 2020, P. 30-34.

TADQIQOT.UZ
ТОМОНИДАН ТАШКИЛ ЭТИЛГАН

"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 13-КЎП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ

(4-қисм)

Маъсул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусахҳиҳ: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Эълон қилиш муддати: 29.02.2020

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амир Темуր пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000